

Krzysztof Grablewski

ORCID: 0000-0003-2703-8749

k.grablewski@ans-elblag.pl

Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu
Instytut Ekonomiczny

**Samorząd terytorialny w systemie bezpieczeństwa
wewnętrznego. III Ogólnopolska Konferencja Naukowa
„Samorząd terytorialny w Polsce –
stan obecny i perspektywy”**

DOI: 10.34739/doc.2024.21.25

Problematyka bezpieczeństwa wewnętrznego nabrała w ostatnich latach szczególnego znaczenia. Stało się to za sprawą dwóch istotnych czynników. Pierwszym z nich była epidemia wirusa COVID-19, która w daleko idący sposób wpłynęła na funkcjonowanie społeczeństw, zmieniając sposób życia wielu osób, a tym samym na poczucie bezpieczeństwa przez obywateli. Drugim czynnikiem stała się wojna w Ukrainie. Obie te sytuacje, a także skutki ich wystąpienia wpłynęły na konieczność prowadzenia nowych analiz dotyczących bezpieczeństwa, także na poziomie lokalnym. Badania są konieczne na gruncie różnych dyscyplin naukowych, w szczególności w obszarze nauk społecznych.

W dniu 19 października 2023 r. odbyła się III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Samorząd terytorialny w Polsce – stan obecny i perspektywy” nt. „Samorząd terytorialny w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego”. Organizatorem był Instytut Ekonomiczny Akademii Nauk Stosowanych w Elblągu. Patronat Honorowy objął dr Gustaw Marek Brzezina, Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W skład Komitetu Programowego weszli: prof. dr hab. Tomasz Bąkowski, Kierownik Katedry Prawa Administracyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, Sędzia Naczelny Sądu Administracyjnego w Warszawie; dr Rafał Batkowski, b. Naczelnik Zarządu Operacji Antyterrorystycznych w Komendzie Głównej Policji; dr hab. Grażyna Cern, prof. uczelni, Instytut Ekonomiczny Akademii

Nauk Stosowanych Elblągu; dr hab. Jarosław Dobkowski, prof. UWM, Dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; prof. dr hab. Roman Kisiel, Instytut Ekonomiczny Akademii Nauk Stosowanych Elblągu; nadinspektor Tomasz Klimek, Komendant Wojewódzkiej Policji w Olsztynie; prof. dr hab. Arkadiusz Letkiewicz, prof. Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej; nadinsp. Policji w st. spocz Adam Rapacki, Prezes Stowarzyszenia Generalów Policji RP; Maciej Romanowski, Starosta Elbląski; dr hab. Roman Stawicki, prof. Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach; dr hab. inż. Andrzej Urban, prof. Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie; dr hab. Piotr Uziębło, prof. UG, Prodziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.

W skład Komitetu organizacyjnego weszli: mgr inż. Krzysztof Starańczak, Dyrektor IE ANS w Elblągu – Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego; dr hab. Krzysztof Sidorkiewicz, prof. uczelni, Zastępca Dyrektora IE ds. naukowych i organizacyjnych ANS w Elblągu; dr Katarzyna Olszewska, Zastępca Dyrektora IE ds. kształcenia ANS w Elblągu; dr inż. Marcin Bukowski, Instytut Ekonomiczny ANS w Elblągu; dr Olga Filaszkiwicz, Instytut Ekonomiczny ANS w Elblągu; dr Henryk Gawroński, prof. uczelni, Instytut Ekonomiczny ANS w Elblągu; dr Krzysztof Grablewski, Instytut Ekonomiczny ANS w Elblągu; dr inż. Hanna Mierzejewska, Instytut Ekonomiczny ANS w Elblągu; dr Ewa Pachura, Instytut Ekonomiczny ANS w Elblągu; dr Paweł Kardasz, Instytut Ekonomiczny ANS w Elblągu; dr Szymon Kisiel, UWM w Olsztynie, Instytut Ekonomiczny ANS w Elblągu. Sekretariat konferencji prowadziła: mgr Edyta Ocicka, Instytut Ekonomiczny ANS w Elblągu.

Konferencję rozpoczął dr hab. Krzysztof Sidorkiewicz, prof. uczelni, ANS w Elblągu, a następnie wystąpił JM Rektor ANS w Elblągu dr inż. Jarosław Niedojadło, prof. ucz. W pierwszej części konferencji moderatorem był: mgr inż. Krzysztof Starańczak, gen. policji w st. sp., Dyrektor Instytutu Ekonomicznego ANS w Elblągu. Pierwszym prelegentem był nadinsp. policji w st. spocz. Adam Rapacki, prezes Stowarzyszenia Generalów Policji RP, z tematem *Spoleczeństwo obywatelskie w systemie bezpieczeństwa demokratycznego państwa prawa – część I*. Następnie część II tego tematu przedstawił generalny inspektor Leszek Szreder, były Komendant Główny Policji.

Kolejne wystąpienie miał prof. dr hab. Arkadiusz Letkiewicz, prof. Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej, były Rektor Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, były zastępca Komendanta Głównego Poli-

cji, z tematem *Szkolnictwo policyjne wobec nowych wyzwań w kontekście zapewnienia lokalnego bezpieczeństwa*. Następnie dr Rafał Batkowski, b. Komendant Wojewódzkiej Policji w Radomiu i Poznaniu omówił temat *Policja przyszłości w demokratycznym państwie*, a nadszp. Tomasz Klimek-Komendant Wojewódzkiej Policji w Olsztynie zaprezentował referat *Krajowa mapa bezpieczeństwa na przykładzie województwa warmińsko-mazurskiego*.

Drugą sesję moderował dr hab. Piotr Uziebło, prof. UG. Jako pierwszy głos zabrał dr Rafał Batkowski, b. Komendant Wojewódzkiej Policji w Radomiu i Poznaniu, z referatem *Lokalny wymiar bezpieczeństwa*. Następnie wystąpił dr hab. Roman Stawicki, prof. UJK, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach z referatem *Bezpieczeństwo człowieka w niepewnym świecie*. Profesor wskazywał, że niepewność występuje w każdej sferze ludzkiego życia. Zatem należy ją postrzegać jako jeden z kluczowych atrybutów również bezpieczeństwa człowieka. Z tego właśnie powodu pierwszą część wystąpienia poświęcono studium teoretyczno-poznawczemu podmiotowości człowieka w aspekcie bezpieczeństwa i niepewności. Natomiast część druga i trzecia zawierała wybrane wyniki przeprowadzonych badań sondażowych w 2022 roku. Najpierw zapytano młodych ludzi o opinie dotyczące współczesnych wyzwań i zagrożeń. Chodziło o zbadanie, czego ankietowani obawiali się najbardziej, a czego najmniej, spośród dziewięciu rodzajów zagrożeń wyraźnie obecnych w praktyce społecznej. Istotną perspektywą badawczą była też ta związana z projekcją dla bezpieczeństwa człowieka w horyzoncie kilku najbliższych lat.

Kolejny z prelegentów dr hab. Zbigniew Kudrzycki, Urząd Gminy w Rozogach, zaprezentował temat *Elekcja władzy wykonawczej w samorządzie terytorialnym w aspekcie bezpieczeństwa jego sprawności instytucjonalnej*. Podjęte rozważania miały na celu odpowiedzieć na zasadnicze pytanie, czy i jak łatwość odwołania organu wykonawczego samorządu terytorialnego wpływa na sprawność instytucjonalną urzędu i bezpieczeństwo społeczności lokalnej w zaspokajaniu jej istotnych potrzeb. Mgr inż. Jacek Gross, Starosta Nowodworski, Przewodniczący Zarządu Powiatu, omówił temat *Ochrona przeciwpowodziowa powiatu nowodworskiego a bezpieczeństwo mieszkańców*. Następnie dr Martyna Bluhm, dr hab. Janusz Gierszewski, prof. UP, dr Józef Pruchniak, Uniwersytet Pomorski w Słupsku, zaprezentowali referat *SafeTy jako źródło wiedzy o lokalnych zagrożeniach*. Wskazano, że rozwój technologii informatycznych do-

starcza nowych narzędzi pozwalających z jednej strony poznać charakter i natężenie zagrożeń lokalnych, co ma również znaczenie dla samorządów terytorialnych. Z drugiej, wyznacza precyzyjnie obszary wymagające szczególnej uwagi służb i instytucji odpowiedzialnych za zapewnienie szeroko pojętego bezpieczeństwa. Aplikacja SafeTy powstała w Instytucie Bezpieczeństwa i Zarządzania AP. Oparta jest na nurcie tzw. geografii przestępczości. Rozwijana od kilkudziesięciu lat technologia tworzenia map przestępczości (crime mapping) pozwala zrationalizować siły i środki tych instytucji poprzez kierowanie ich w miejsca faktycznie wymagające interwencji.

Kolejnym prelegentem była dr Ewa Pachura, ANS w Elblągu, która zaprezentowała temat *Współdziałanie Policji i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa na przykładzie Sopotu*. Stwierdziła, że zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom Sopotu i przybywającym do tego miasta turystom jest bardzo ważnym zadaniem. W tym zakresie Policja i Urząd Miasta współpracują ze sobą w różnych segmentach, wskazała elementy współdziałania w postaci zwalczania przestępczości i patologii społecznych, podejmowanych działań profilaktycznych oraz zapewnienia bezpieczeństwa podczas imprez masowych i zgromadzeń, a także w ruchu drogowym. Poruszyła także kwestie partycypowania samorządu w wydatkach Policji w przedmiotowym zakresie. Wykazała, że tylko wspólne działania mogą przynieść wymierne korzyści w postaci ograniczenia czynników zagrażających bezpieczeństwu.

Moderator dr hab. Grażyna Cern, prof. ANS w Elblągu, prowadziła III sesję konferencji. Jako pierwszy głos zabrał dr Igor Ksenicz, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, który prezentował problem *Perspektywy udziału polskich jednostek samorządu terytorialnego w powojennej odbudowie Ukrainy*. Kolejne wystąpienie miały dr Paulina Glejt-Uziębło, Wiktoria Różycka, Uniwersytet Gdański, z tematem *Budżet obywatelski jako forma wspierania bezpieczeństwa ekologicznego – kilka uwag na temat wrocławskich rozwiązań normatywnych*. Poruszona problematyka dotyczyła możliwości wykorzystania mechanizmu demokracji semibezpośredniej, jakim jest budżet obywatelski, w zakresie wspierania bezpieczeństwa ekologicznego. Prelegentki podjęły próbę przedstawienia wskazanego zagadnienia na kanwie rozwiązań przyjętych we Wrocławku.

Następnie dr Paweł Kardasz, ANS w Elblągu, zaprezentował referat *Informatyzacja samorządu terytorialnego na przykładzie doręczeń elektronicznych w ogólnym postępowaniu administracyjnym –*

analiza problematyki. Wskazał, że nowe technologie wprowadzane są już w zasadzie wszędzie, ich rozwój nie omija także dziedziny szeroko rozumianego prawa polskiego. Obecnie najlepszym przykładem wdrażania rozmaitych rozwiązań z dziedziny nowych technologii stanowi prawo administracyjne, a przede wszystkim regulacje ustawy Kodeks postępowania administracyjnego. Następnie mgr Violetta Radecka-Sinicka, z Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu wystąpiła z referatem *Instytucja wstrzymania wykonania zaskarżonej do sądu administracyjnego uchwały organu jednostki samorządu terytorialnego, jako przejaw bezpieczeństwa obywateli*. Na zakończenie III sesji głos zabrała Aleksandra Szałaj, ANS w Elblągu. Wystąpiła ona na temat *Analiza głównych kategorii przestępczości w powiecie braniewskim*.

Kolejna sesja była moderowana przez dr Henryka Gawrońskiego, prof. uczelni, ANS w Elblągu. Jako pierwszy w tej części wystąpił dr Dariusz P. Kała z Akademii Ekonomiczno-Humanistycznej w Warszawie. Przedstawił on temat *Efektywność wykorzystania środków finansowych przez gminy w powiecie elbląskim na ochotnicze straże pożarne w 2021 r. w świetle artykułu 44 ustawy o finansach publicznych*. Prezentacja dotyczyła problematyki efektywności wykorzystania środków finansowych przez gminy, przeznaczane na ochotnicze straże pożarne w Polsce. Po nim dr Henryk Gawroński, prof. uczelni, ANS w Elblągu, omówił temat *Gmina w systemie bezpieczeństwa mieszkaniowego w Polsce*. Wskazał, że gmina wciąż pozostaje podstawowym podmiotem, na którym spoczywa ustawowy obowiązek tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej. Zadania własne obejmują sprawy gminnego budownictwa mieszkaniowego, a także zapewnienia miejsca zamieszkania w ramach pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym w ośrodkach i zakładach opiekuńczych. Następnie dr inż. Tadeusz J. Chruściel, Społeczna Akademia Nauk, filia w Szczecinku, przedstawił temat *Bezpieczeństwo energetyczne jednostek samorządu terytorialnego*. Nawiązał do koncepcji rozwoju odnawialnych źródeł energii, z prosumpcją energii na terenie jednostek samorządu terytorialnego, dla zachowania bezpieczeństwa energetycznego.

Dr Oleksandra Oliynyshuk, ANS w Elblągu, zaprezentowała referat *Bezpieczeństwo ekonomiczne w czasie wojny w Ukrainie: od wymiaru lokalnego do globalnego*. Swoje wystąpienie poświęciła

aktualnym zagadnieniom wskazującym na zagrożenia dla gospodarki w wyniku zmasowanej agresji militarnej Rosji na Ukrainę (po lutym 2022 r.). Wskazała, że konsekwencje wojny są odczuwalne nie tylko dla Ukrainy w skali mikro i makro, ale również powodują negatywne konsekwencje dla światowej gospodarki. Podkreślała szczególną rolę jednostek samorządu terytorialnego, które udzielają wsparcia ekonomicznego osobom, w tym przesiedlonym w czasie wojny, a jednocześnie stanowią podstawę wzmacniania bezpieczeństwa ekonomicznego w skali makro oraz pośrednio i globalnie. Kolejne prelegentki Oleksandra Matsiiovska, Daryna Mosiienko, ANS w Elblągu, omówiły *Działalność samorządów terytorialnych w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego w czasie wojny rosyjsko-ukraińskiej*. Poruszyły kwestie związane z oceną wpływu wojny na globalne bezpieczeństwo ekologiczne. Podsumowały zagrożenia rosyjskiej agresji zbrojnej dla środowiska naturalnego. Przedstawiły możliwości zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego poprzez kompetencje i działania organów samorządu terytorialnego w obecnej sytuacji. Uwagę zwrócono także na wyniki dotychczasowych działań organów samorządu terytorialnego na rzecz neutralizacji negatywnych skutków wojny dla ekologii.

Małgorzata J. Jarzębska, Adrianna Szewc, ANS w Elblągu, wystąpiły z referatem *Kształtowanie przestrzeni spółdzielni mieszkaniowej „Sielanka” determinantą bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej*. Wskazały, że miejsce zamieszkania powinno być dla nas i naszych najbliższych azylem, który daje nam silne poczucie bezpieczeństwa. Sytuacja ta jest możliwa, gdy mamy do czynienia z szeroko rozumianym bezpieczeństwem. Bezpieczeństwo i poczucie bezpieczeństwa są to dwa przenikające się aspekty, które wpływają na komfort naszego życia.

Sesję V moderował dr hab. Piotr Uziebło, prof. UG. Pierwszym prelegentem w tej części był dr inż. Marcin Bukowski, ANS w Elblągu, który zaprezentował temat *Zróżnicowanie przestrzenne poziomu przestępczości w Polsce*. Przedstawił wyniki oceny na poziomie województw i powiatów. Analiza dotyczyła wartości wskaźników opisujących liczbę stwierdzanych czynów zabronionych dla wybranych kategorii przestępstw. Przeprowadzone badania wskazują na zróżnicowanie poziomu przestępczości między poszczególnymi województwami i powiatami. Największy poziom bezpieczeństwa obserwowany jest w przypadku powiatów z terenu województw podkarpackiego i małopolskiego. Do klasy powiatów o bardzo niskim i niskim poziomie bezpieczeństwa zalicza się przede wszystkim powiaty zachodniej Polski –

z obszaru województw zachodniopomorskiego, lubuskiego i dolnośląskiego.

Dr hab. inż. Tadeusz Liziński, prof. uczelni, ANS w Elblągu, wygłosił referat *Rola samorządów w ograniczaniu ryzyka klimatycznego w rolnictwie*. Następnie dr Ewa Wilk, WGS84 Polska Sp. z o.o., omówiła temat *Wykorzystanie uczenia maszynowego w identyfikacji dachów azbestowo – cementowych jako wyzwanie dla samorządu terytorialnego*. Natomiast dr Irena Sorokosz, prof. uczelni, ANS w Elblągu, zaprezentowała problem *Bezpieczeństwo zdrowia psychicznego jednostki w zadaniach samorządu terytorialnego*. Prezentacja podejmowała tematykę psychologicznych mechanizmów bezpieczeństwa zdrowotnego w aspekcie zdrowia psychicznego jako jednej z najważniejszych wartości w życiu człowieka. Omówiła najważniejsze uwarunkowania składające się na dobrostan jednostki oraz skalę i zakres problemów spowodowanych zaburzeniami psychicznymi. Przytoczone zostały wyniki badań w aspekcie wybranych zasobów zdrowia psychicznego, a także skala problemów opieki zdrowotnej na przykładzie województwa warmińsko-mazurskiego. Zostały także przedstawione zadania jednostek samorządu terytorialnego stopnia gminnego, powiatowego i wojewódzkiego w zakresie organizacji opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa.

Ostatnią VI sesję moderował dr Henryk Gawroński, prof. uczelni, ANS w Elblągu, a pierwsze wystąpienie w tej części miała mgr Joanna Radzioch, z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wystąpiła ona na temat *Rola centrum zarządzania kryzysowego w zapewnieniu bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Przykład Poznania*. Prelegentka wskazała, że bezpieczeństwo stanowi jedną z fundamentalnych potrzeb w życiu człowieka. Szczególną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa pełni gmina. Podjęła także próbę scharakteryzowania zadań realizowanych przez Centrum Zarządzania Kryzysowego Miasta Poznania jako przykładu gminnego centrum zarządzania kryzysowego. Kristina Chalkina, Viktoriia Kuptsova, ANS w Elblągu, omówiły *Personalne bezpieczeństwo informacyjne generacji Z i rola samorządu terytorialnego*. Jako ostatni wygłosił referat Tomasz Aszyk z ANS w Elblągu. Omówił on *Zagrożenie cyberprzestępczością małoletnich w Szkole Podstawowej nr 2 w Nowym Dworze Gdańskim*. Wskazał zjawisko cyberprzestępczości jako istoty zagrożenia w kontekście małoletnich na terenie wskazanej placówki oświatowej. Przedstawił analizę zachowań osób dotkniętych cyberprzemocą

seksualną oraz wpływ zbyt częstego korzystania z social mediów przez małoletnich w kwestii uzależnienia. Skupił się także na identyfikacji wybranych zagrożeń w sieci dotyczących małoletnich oraz na charakterystyce zjawiska fonoholizmu jako powszechnego problemu dzisiejszych adolescentów. Podkreślił również rolę rodziców w zjawisku sharentingu, narażających swoje dzieci na niebezpieczeństwo w cyberprzestrzeni. Przedstawił ponadto analizę oraz wyniki badań odnoszących się do bezpieczeństwa w sieci małoletnich.

Podsumowania konferencji dokonał dr hab. Krzysztof Sidoriewicz, prof. uczelni. Wskazał, że jako efekt obrad powstanie opracowanie naukowe *Rola samorządu terytorialnego w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego. Wybrane aspekty*, w którym pomimo różnorodności tematycznej, fundamentalny jest wspólny mianownik, właśnie tytułowe bezpieczeństwo. Wskazał także, że monografia ta nie tylko wpisze się w tak aktualny trend badawczy, ale także będzie stanowić ważny głos w dyskursie naukowym na gruncie różnych dyscyplin mieszczących się w dziedzinie nauk społecznych.